

Sfeerverslag Landelijk Congres Actualisatie Kerndoelen

Door Jacques Poell

Op 10 oktober kwamen zo'n 600 onderwijsprofessionals samen in De Woonindustrie in Nieuwegein om deel te nemen aan het Landelijke Congres Actualisatie Kerndoelen van SLO. Een congres dat tevens het startpunt is voor het beproeven van de conceptkerndoelen Nederlands en rekenen en wiskunde in de praktijk.

Wij leren niet voor de school, maar voor het leven

Dagvoorzitter Dolores Leeuwijn heet de deelnemers aan 'deze bijzondere dag' welkom, neemt het programma met ze door en geeft het woord aan de eerste spreker, Bernard Teunis, manager Actualisatie onderwijsdoelen bij SLO. Met de wijsheid 'We leren niet voor de school, maar voor het leven' van de Romeinse filosoof Seneca trapt Teunis het congres af. Een uitspraak die wat hem betreft richtinggevend is voor het bepalen van het curriculum op onze scholen: 'Wat is waard om te leren?' Kerndoelen moeten daarbij helpen, maar de 'vage doelen' uit 2006 bieden daarvoor te weinig houvast. Vandaar de nieuwe conceptkerndoelen die vandaag gepresenteerd worden: nu eerst Nederlands en rekenen en wiskunde, de andere leergebieden volgen later. Teunis pleit voor een ambitieus en betekenisvol curriculum, waarvoor deze nieuwe kerndoelen zowel richting geven als ruimte laten. Om die richting beter te kunnen bepalen zijn nieuwe, preciseringen in de kerndoelen aangebracht onder de kopjes 'Het gaat hierbij om ...' en 'Te denken valt aan ...'. Teunis sluit af met een oproep aan scholen om de vandaag gepresenteerde conceptkerndoelen het komende halfjaar in de praktijk te 'beproeven' en feedback te geven, waarna ze definitief hun wettelijke status kunnen krijgen.

Pedagogiek als fundament van didactiek

Keynote-spreker Steven Pont neemt ons vervolgens mee in de wereld van de psychologie. Als ontwikkelingspsycholoog is hij uiteraard goed thuis in de individuele ontwikkeling die een kind doormaakt, maar hij hangt daarnaast als systeemtherapeut ook de systeemtheorie aan, die het belang van de sociale omgeving benadrukt. En hoe groot dat belang is, illustreert hij met het voorbeeld van de discrepantie tussen een hamster, die na twee maanden eenzame opsluiting door zijn instinct gewoon hamstergedrag vertoont, en een mensenbaby, die na pakweg een jaar volledige isolatie in niets meer op een mens lijkt. Wij moeten het namelijk nauwelijks hebben van ons instinct, maar van ons 'kránkzinnige' leervermogen. Vrijwel al ons gedrag is verworven, aangeleerd, relationeel bepaald. We zijn sterk afhankelijk van het oordeel van anderen, van het systeem. In de woorden van de Amerikaanse socioloog Conley: "Ik ben niet wie ik denk dat ik ben, maar ik ben ook niet wie jij denkt dat ik ben. Ik ben wie ik denk dat jij denkt dat ik ben." In het onderwijs – als een belangrijk onderdeel van het systeem – moeten we dan ook goed beseffen dat pedagogiek het fundament vormt van het didactiekgebouw dat je wilt neerzetten.

"Wat er nu ligt, is een mooie, toekomstgerichte visie op het reken- en wiskundeonderwijs."
Kees, lector

Het zoet tussen twee zuren

Pont laat vervolgens een model zien van twee zuren met daartussenin het zoet. Aan de uitersten wordt het zuur giftig, en dat is precies wat er is gebeurd met onze aandacht voor

het individu, het 'ikje'. Dat accent was destijds, in de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw, hard nodig als reactie op het doorgeslagen collectivisme. Maar we gaan er nu al een paar decennia mee door, we blijven als opvoeders dat geweldige zelfbeeld van onze 'prinsjes en prinsesjes' maar oppompen, met alle gevolgen van dien: zoals de 'verhuftering' van de maatschappij en ongelukkige twintigers die massaal in therapie gaan omdat ze geen realistische verwachtingen van zichzelf en het leven hebben. We moeten onze jeugd naar het zoete midden 'terugsocialiseren', is dan ook de slotconclusie van Pont, die met een donderend applaus beloond wordt .

Zolang we het maar ademend houden

Aansluitend leidt dagvoorzitter Leeuwin een panelgesprek met vijf deskundigen die al ingewijd zijn in de nieuwe conceptkerndoelen. Edith Hooge, voorzitter van de Onderwijsraad en hoogleraar Onderwijsbestuur aan de Universiteit van Tilburg, denkt dat de kerndoelen in de nieuwe opzet een belangrijke aanzet kunnen geven tot beter taal- en rekenonderwijs, en kunnen helpen bij het monitoren van opbrengsten. "Het is een belangrijke dag voor leraren. Die krijgen nu de kans om de kerndoelen te beproeven." Ook Hugo Mulder, leraar wiskunde en lid van het kerndoelenteam rekenen en wiskunde, vindt dat docenten nu een beter beeld kunnen krijgen van hoe het curriculum in elkaar zit. Hij is blij met de ruimte die geboden wordt: "Zo wordt de wiskundefobie in elk geval niet aangewakkerd." Alida Oppers, inspecteur-generaal van het Onderwijs bij de Inspectie van het Onderwijs, wijst er nog maar eens op dat de kerndoelen wetten zijn: "Wij denken dat deze nieuwe doelen houvast geven voor een beter toezicht." Linda Vaessen, lid van het kerndoelenteam Nederlands, geeft les op een basisschool. Zij constateert dat bij toetsing vooral gemeten wordt wat makkelijk meetbaar is en dat prestaties in spreken en schrijven daardoor ondergeschoven kindjes zijn. Haar hoop is dat de nieuwe kerndoelen dat tij kunnen helpen keren. Bestuursvoorzitter SLO Jindra Divis pleit ten slotte voor verbindingen tussen en binnen leergebieden en voor meer (kern)doelgericht onderwijs. "Zolang we het maar ademend houden, en goed onderscheid maken tussen wat moet en wat mag."

32 sessies

Het middagprogramma van de dag bestaat uit niet minder dan 32 deelsessies, in drie rondes van telkens een uur. De bezoekers krijgen de conceptkerndoelen Nederlands en rekenen en wiskunde in een boekje uitgereikt en waaiëren uit naar vergaderruimtes op de tweede verdieping van De Woonindustrie. Onderweg kunnen ze zich vergapen aan de nieuwste snufjes op meubelgebied: kijken mag, uitproberen niet. Het immense gebouw gonst al gauw van activiteit. Zo gaat een groep met de Mentimeter aan de slag om een woordenwolk te creëren van begrippen die zij graag met de kerndoelen zouden willen associëren: 'betekenisvol' en 'vakoverstijgend' springen er uit. Elders buigt men zich over causale diagrammen waarmee onder meer de overlegpatronen tussen schoolleiding en team in kaart kunnen worden gebracht. In weer een andere sessie staan de kerndoelen burgerschap op het menu: is burgerschap wel een vak, en wat is de relatie met Mens en Maatschappij? Even verderop wordt een vurig pleidooi gehouden voor het afschaffen van methodes. En in weer een andere zaal ten slotte roept een deelnemer uit: "Alles goed en wel, maar – dit is toch niets nieuws? We doen dit toch allemaal al?" Waarop de sessieleider haar gerust kan stellen: "Klopt, de kerndoelen zijn niets nieuws – ze zijn geactualiséerd, en ze gaan je veel meer houvast geven dan de voorgangers uit 2006." Iets wat het komende jaar tijdens het beproeven ervan ongetwijfeld zal blijken.

Reacties van bezoekers

“Wat er nu ligt, is een mooie, toekomstgerichte visie op het reken- en wiskundeonderwijs.”

Kees, lector

“Ik ben vooral blij met de suggesties voor praktische toepassingen die nu toegevoegd zijn.”

Bas, onderwijsadviseur

“Goed dat er nu aansluiting is bij trends in de samenleving op het gebied van ICT en social media.”

Joost, ICT-beleidsmedewerker

“Ik ben enthousiast over de samenhang van vaardigheden en de ruimte voor interpretatie.”

Anke, lerarenopleider

“De kerndoelen voor mijn vak zijn nu heel overzichtelijk – heel anders dan de bak regels van vroeger.”

Joke, schoolleider en docent Nederlands